

Bestedingsvoorstel Mondiale Gezondheid en SRGR (subartikel 3.1)
Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)

<p>1. Doel(en)</p>	<p>Doelstelling Met het onderliggende bestedingsvoorstel voor de periode 2026—2030 beoogt het kabinet een bijdrage te leveren aan het verbeteren van toegang tot kwalitatieve gezondheidsdiensten in lage- en middeninkomenslanden. Toegang tot basisgezondheidszorg op het gebied van SRGR in het bijzonder. Aandacht voor vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen is belangrijk voor effectiviteit van onze programma's.</p> <p>Met onze inzet dragen we bij aan sociaal-economische ontwikkeling in die landen en aan de volgende belangen:</p> <p><u>Veiligheid en stabiliteit</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het vergroten van eerlijke toegang tot basisgezondheidszorg -als onderdeel van een breder pakket aan basisdiensten- voor meisjes en vrouwen in conflictregio's. • Het voorkomen en indammen van (grensoverschrijdende) infectieziekte-uitbraken in Afrika en daarmee mogelijke pandemieën die Nederland en de rest van de wereld raken. <p><u>Handel en economie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het vergroten van (toekomstige) verdienkansen van Nederlandse bedrijven door ze te betrekken bij onze inzet om toegang tot en kwaliteit van basisgezondheidszorg in Afrikaanse landen te versterken. <p><u>Migratie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het inzetten van de Nederlandse expertise op het terrein van gezondheid om overheden in het kader van migratiepartnerschappen en het beheersen van migratiestromen te helpen hun gezondheidsbeleid en -systemen te versterken.
<p>2. Beleidsinstrument(en)</p>	<p>Met het gezondheidsbudget voor de periode 2026-2030 zullen programma's worden ontwikkeld waarbij de Nederlandse belangen handel, veiligheid en migratie centraal staan. Waar mogelijk wordt aangesloten bij programma's die zich binnen deze belangen richten op water en voedselzekerheid, om zo de Nederlandse impact te versterken. Hierin werken we ook nauw samen met andere departementen. Waar mogelijk wordt financiering in gezet in EU verband, bijvoorbeeld Global Gateway of EU Delegated cooperation.</p> <p>De Mondiale Gezondheidsstrategie 2023 – 2030 vormt hierbij het beleidsmatige kader voor de Nederlandse inzet op mondiale gezondheid de komende jaren. De Nederlandse Global Health Hub en andere allianties van Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en/of maatschappelijke organisaties worden ingezet om samenwerking in een Dutch Diamond aanpak te benutten.</p> <p>De middelen zullen door het departement (centraal) en door een aantal ambassades (decentraal) worden besteed. Hiervoor blijven we samenwerken met ervaren partnerorganisaties met expertise en een bewezen trackrecord. Dat betreft de VN (WHO, UNFPA, UNAIDS), Wereldbank (Global Financing Facility for Every Woman and Every Child) en mondiale gezondheidsfondsen (Gavi, Global Fund to fight Aids, TB and Malaria).</p> <p>We gaan het wel anders doen: er zal minder financiering beschikbaar komen voor internationale organisaties, we richten ons zoveel mogelijk op die organisaties waar Nederlandse kennis en kunde aantoonbaar bijdraagt aan hun werk en waar mogelijk koppelen we de samenwerking aan de drie Nederlandse belangen door middel van oormerking op landeninzet.</p> <p><u>Voor belang veiligheid en stabiliteit</u></p> <p>Vanwege operationale uitdagingen zal in conflictlanden meer centraal worden geprogrammeerd. Dat geldt voor Burkina Faso, Mali, Niger en Jemen. Op basis van de drie regionale veiligheidsanalyses, worden centraal gefinancierde programma's ontwikkeld om basisdiensten te leveren. Het bieden van diensten op het terrein van gezondheid is hier integraal onderdeel van. Dit instrument zal de komende maanden worden ontwikkeld en zal regio-specifiek zijn. Maar vanwege de complexiteit en fragiliteit van de context is het aannemelijk dat ervaren partners met schaal – zoals de GFF – hierin een rol zullen spelen.</p>

Voor belang handel en economie

Een aantal Nederlandse bedrijven in de gezondheidssector werkt al goed samen met internationale organisaties en verdient daar geld aan. Maar het kan beter. Het kabinet zal zich er dan ook voor inspannen dat internationale partners het Nederlandse bedrijfsleven nog beter weten te vinden bij het verlenen van opdrachten. Ook zal het kabinet - binnen het bestaande handelsinstrumentarium - zorgen voor extra financieringsmogelijkheden voor ondernemers die in stabiele ontwikkelingslanden willen investeren op het terrein van zorg. Of naar deze landen willen exporteren. Dit doen we in nauw overleg met de sector maar te denken valt aan het wegnemen van bestaande knelpunten, afdekken van risico's of zo nodig extra financiering. Hiermee draagt het kabinet enerzijds bij aan het verdienvermogen van Nederlandse bedrijven en anderzijds aan het bieden van oplossingen die nodig zijn voor het versterken van de gezondheidssystemen. Wat op den duur ook weer kan leiden tot meer vraag naar Nederlandse producten en innovaties. Hier is bijzondere aandacht voor de unieke expertise die in NL aanwezig is op het terrein van digitale oplossingen in gezondheid.

Ook zal extra worden ingezet op publiek-private samenwerking ten behoeve van het ontwikkelen van vaccins, geneesmiddelen en medische producten. Voor de invulling van deze aanvullende inzet zijn de drie belangen leidend.

Voor belang migratie

Nederland heeft andere overheden veel te bieden aan kennis en kunde op het terrein van gezondheid. Dit geldt voor bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld maar bijvoorbeeld ook voor het RIVM. We intensiveren in dat licht de samenwerking met VWS en inzet op bestaande instrumenten zoals het Global Health Partnership Programma. Dit instrument, met ODA en non-ODA middelen, heeft afgelopen twee jaar een succesvolle pilot gekend en overheden van middeninkomenslanden (bijv. Kenia, Indonesië) geholpen met hun gezondheidsbeleid. Met hulp van expertise van Nederlandse bedrijven, maatschappelijk middenveld en overheid. We zullen dit programma uitbreiden en inzetten voor landen die daar in het kader van een migratiepartnerschap een beroep op willen doen.

Ook zal geld beschikbaar worden gemaakt om in een beperkt aantal landen een breder gezondheidsprogramma op te schalen, op te zetten of een bijdrage te leveren op het moment van een (gezondheids)-crisis of teruglopende steun. Met als doel om samenwerking op het terrein van migratie te bevorderen.

3. A. Financiële gevolgen voor het Rijk

Bedrag in EUR miljoen.

		2026	2027	2028	2029	2030
Artikelonderdeel	Mondiale Gezondheid en SRGR	404	404	453	490	490

De financiële gevolgen zijn onder voorbehoud van de uitkomsten van de voorjaarsbesluitvorming. De in te zetten instrumenten zijn afhankelijk van de precieze uitwerking van de beleidsinzet. Waar nodig zullen bij volgende begrotingsmomenten budgetten overgeheveld worden binnen het beleidsartikel.

B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren

Het kabinet zal de Nederlandse kennis en kunde van de Nederlandse gezondheidssector meer dan voorheen inzetten om zijn doelstellingen te bereiken. Er wordt structureel financiering beschikbaar gesteld om handelskansen voor Nederlandse bedrijven in de gezondheidssector te vergroten. Daarnaast wordt meer dan nu het geval is gezocht naar mogelijkheden om Nederlandse kennis en kunde te koppelen aan het werk van internationale organisaties. Er zal structureel financiering beschikbaar blijven voor samenwerking met het maatschappelijk middenveld om de doelen van de mondiale gezondheidsstrategie te bereiken.

4. Nagestreefde doeltreffendheid

Nederland heeft decennia aan ervaring, kennis en kunde op het terrein van gezondheid en SRGR. IOB concludeerde in 2023¹ dat Nederland in de periode 2012-2022 heeft bijdragen aan verbeteringen in SRGR en aan het verminderen van de ziektelast van hiv/aids in lage- en lagere middeninkomenslanden. Het nieuw beleid bouwt voort op deze inzet en op samenwerking met partners met een bewezen trackrecord. De lessen en aanbevelingen uit de IOB- evaluatie worden ter hand genomen om doeltreffendheid waar kan de komende jaren te vergroten. Bijvoorbeeld:

- Momenteel wordt een genderscan uitgevoerd op begrotingsartikel 3.1 om effectiviteit van inzet op gezondheid te vergroten;

¹ 'Consistent Efforts, Persisting Challenges - Evaluation of Dutch contributions to Sexual and Reproductive Health and Rights (2012–2022)

	<ul style="list-style-type: none"> - De SRGR-partnerschappen binnen het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld lopen af. Bij nieuwe programmering wordt rekening gehouden met verminderen complexiteit, balans tussen dialoog en dienstverlening en het belang van lokaliserend. - Programma's die op basis van gedegen evaluaties effectief zijn gebleken zullen worden gehandhaafd of worden opgeschaald waar zij bijdragen aan het nieuwe beleid. - Aannames onder het nieuwe beleid zullen in de uitwerking expliciet worden gemaakt en worden onderbouwd met bestaand bewijs uit MEL, en waar dat bewijs nog niet voor handen is, nader worden onderzocht en getest. <p>Ook wordt gekeken naar partners die vanwege omvang in staat zijn gezondheidsbeleid in landen bij te sturen of vanwege schaalvoordelen lage prijzen bedingen voor noodzakelijke producten.</p>
5. Nagestreefde doelmatigheid	<p>Met de instrumenten zoals voorzien onder dit bestedingsvoorstel wordt gestreefd naar optimale verhouding tussen inzet van middelen en beoogde resultaten. Afgelopen jaar, in navolging van de genoemde IOB-evaluatie, is geïnvesteerd in het versterken van het programmabeheer op het terrein van gezondheid. Doelmatigheid is onderdeel van de monitoring en evaluaties van de programma's en activiteiten als ook van de beoordeling van programmavoorstellen. Hierop kan worden bijgestuurd wanneer dat nodig is.</p> <p>Door scherpere focus van de inzet op gezondheid, geïntegreerde inzet met de thema's water, voedsel en versterkte samenwerking met de Nederlandse gezondheidssector kan doelmatigheid komende jaren ook verder worden versterkt.</p> <p>Ten behoeve van de doelmatigheid is het van belang iom fragmentatie van programma's, projecten en activiteiten te voorkomen. Fragmentatie leidt ook tot een (te) grote beheerslast en gaat ten koste van kwaliteit van programmabeheer. Ook met het oog op de taakstelling is dit een risico.</p>
6. Evaluatieparagraaf	<ul style="list-style-type: none"> • Directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie voert periodiek evaluaties uit van beleid en uitvoering van beleid en uitvoering van Buitenlandse Zaken. Onderliggend bestedingsvoorstel valt in de Strategische Evaluatie Agenda. • ODA-activiteiten binnen het Directoraat Generaal Internationale Samenwerking (DGIS) worden systematisch geëvalueerd. Voor activiteiten van meer dan EUR 5 miljoen wordt daarvoor een externe evaluator ingezet. • Op basis van jaarverslagen, voortgangsrapportages en de periodieke monitoring aan de hand van bijv. veldbezoeken, worden programma's in overleg met de uitvoerder bijgesteld.